

[Bertel Dahlgaard.]

des fører forhandlinger for at få oprettet aftaler; der sikrer det frie ord under eventuelle fremtidige konflikter“.

Jeg vil gerne rette den henstilling til den høje regering, at den nu, medens det er tid, og der hersker rolige arbejdsforhold, træder i forbindelse med organisationerne med det formål at nå frem til sådanne garantier for det frie ord, som vi her ser den finske regering tilstræber.

Der er iøvrigt meget, der taler for, at folkestyrets svagheder øges gennem den stivhed og dogmatisme, der er over partiforholdene her i landet. Jeg deltager ikke i den letkøbte kritik af partivæsenet; den dækker jo ofte kun over negativitet og uformuenhed med hensyn til at bedømme det politiske livs vilkår. Men det hindrer ikke, at man kan erkende, at vort partivæsen og partibundetheden herhjemme er behæftet med mangler og svagheder, der svækker folkestyret. Det er jo ganske givet, at disse forhold på mange måder hindrer en samvirken af kræfter hen over partiskellene, som ville kunne blive af den største folkelige og politiske værdi. Der er en underlig skyhed for at drøfte disse ting til bunds, så en nyorientering blev mulig, og sker det en gang imellem, at man prøver på det, bliver de pågældende hurtigt kaldt til orden af de patenterede partiorganer.

Det er ikke længe siden der forekom et tilfælde, der kan være illustrerende i så henseende. Venstrebladet „Sorø Amtstidende“ indeholdt en artikel, hvori bladet foreslog en sammenslutning af venstrepartiet og det konservative folkeparti med den begrundelse, at der ikke mere på noget afgørende punkt er et skel mellem venstres og det konservative partis synspunkter, og bladet føjede til, at herved ville der fremkomme et virkelig stort parti som modvægt mod de socialistiske partier, medens det radikale venstre fik en naturlig plads som det formidrende led, der har tilknytning til begge sider, og som kunne sørge for, at intet af de store træer voksede ind i himlen.

Det er overordentlig karakteristisk, at denne gennem lange tider eneste fordomsfrie og konstruktive tanke med hensyn til en nyorientering i dansk politik blev modtaget med almindelig fornærmethed indenfor de partier, den særlig angik. Venstre blev grebet af en virkelig ængstelse for, at det skulle sive ud, at venstre var lige så konservativt som det parti, der af navn er det konservative, og konservative blade og politikere blev ængstelige for, at konservative vægere i byerne skulle opdage, at de med absolut

konservativ sikkerhed kunne betro venstre deres stemme.

Ja, sådan leger man kispus eller blindbuk i stedet for at bidrage til den afklaring indenfor dansk politik, som før eller senere vil komme, og som vil konstatere den faktiske situation: at der i befolkningen går tre hovedstrømninger, en socialistisk, en moderat-konservativ og en moderne social-liberal, netop den faktiske situation, som „Sorø Amtstidende“ meget rigtigt har set og har haft mod til at skildre.

Det ærede medlem hr. Erik Eriksen interesserede sig i dag levende for det radikale venstres fremtidige stilling i dansk politik. Det tror jeg også, der er al anledning til, men med hensyn til de opgaver, vort parti vil få, har jeg ikke nødtigt at svare — svaret er, som man ser, givet det ærede medlem af „Sorø Amtstidende“. Ved siden af en socialistisk eller socialdemokratisk politik og en moderat-konservativ samling, som man nu synes at forberede sig på, vil det radikale venstre gøre sin gerning for på een gang at sikre de økonomiske og sociale fremskridt og den personlige frihed, som er folkestyrets kosteligste klenodie.

Samtidig med at det ærede medlem hr. Erik Eriksen beklagede sig over den slemme regerings socialistiske tilbøjeligheder, indrømmede det ærede medlem, at disse tilbøjeligheder med det radikale venstres afgørende medvirken her i tinget var holdt i tømme. Ja, men hvad græder det ærede medlem så for?

I moderat-konservative kredse tror man at kunne camouflere de faktiske forhold ved at hæfte ordet „liberal“ på de formål, man tilstræber. Der er ikke så konservativ en økonomisk foranstaltning, at den ikke får varemærket „liberal“ klistret på sig og derigennem gøres til første klasses lurmærket demokrati. Men liberalismen er i det moderne samfund ikke frihed til hvad som helst. Den moderne liberalisme spørger altid: Hvad er det, man vil have frihed til? Er det frihed til at udnytte andre, er det frihed til at bevare et monopol, som er skabt af truste eller overmægtige organisationer, er det frihed til at bevare et monopol, som staten måske har skabt gennem sine restriktioner? Jeg vil gerne sige, at den moderne liberalisme gør hverken knæfald for staten eller organisationerne eller for den private monopolist. Liberalismen vil frigøre bundne kræfter, men det er en *arbejdets* frigørelse, der på een gang øver ret mod den enkelte og mod samfundet.

Jeg har tilladt mig at fremsætte disse